

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра економіки і торгівлі

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
ЕКОНОМІКА СУСПІЛЬНИХ БЛАГ
підготовки бакалавра
галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальності 051 Економіка
освітньо-професійної програми Аналітична економіка

Силабус вибіркового освітнього компонента «Економіка суспільних благ»
підготовки бакалавра, галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності
051 Економіка, за освітньо-професійною програмою Аналітична економіка

Розробник: Самойленко Б.В., старший викладач кафедри економіки і торгівлі,
кандидат економічних наук

Гарант освітньо-професійної програми:

Алла СУР'ЯК

Аналітична економіка

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри економіки і торгівлі

протокол № 1 від 29 серпня 2024 р.

Завідувач кафедри

Олена ПАВЛОВА

І. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	05 Соціальні та поведінкові науки	Нормативний
Кількість годин / кредитів 150/5	051 Економіка Аналітична економіка Перший (бакалаврський)	Рік навчання 4-ий
		Семестр 8-ий
		Лекції 24 год.
		Практичні 30 год.
		Самостійна робота 86 год.
		Консультації 10
Мова навчання		Форма контролю: залік українська

ІІ. Інформація про викладача

Самойленко Богдан Віталійович

Науковий ступінь – кандидат економічних наук

Посада – старший викладач кафедри економіки і торгівлі

Контактна інформація викладача:

Телефон 073 720 20 19

Електронна пошта: samoilenko.bohdan@vnu.edu.ua

Адреса викладання курсу: вул. Винниченка, 28, корпус G ВНУ імені Лесі Українки

Дні занять розміщено на <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

ІІІ. Опис освітнього компонента

1. Анотація освітнього компонента. Курс "Економіка суспільних благ" спрямований на вивчення теоретичних основ та практичних аспектів економіки суспільних благ. Розглядаються питання визначення суспільних благ, їх класифікація, проблеми фінансування, управління та оптимального розподілу ресурсів. Особлива увага приділяється ролі держави у виробництві та забезпеченні суспільних благ, механізмам державного втручання та їх ефективності.

2. Пререквізити і постреквізити освітнього компонента

Пререквізити: Освітні компоненти «Економіка державного сектору», «Макроекономіка».

Постреквізити: уміння та навички здобувачів освіти будуть враховуватись при вивченні освітніх компонентів «Інституційна економіка», «Макроекономічна політика регіону».

3. Мета і завдання освітнього компонента

Мета вивчення вибіркового освітнього компонента "Економіка суспільних благ" - надати студентам глибоке розуміння теоретичних засад та практичних підходів до виробництва, фінансування і споживання суспільних благ у сучасній економіці.

Завдання освітнього компонента - ознайомлення здобувачів освіти з особливостями суспільних благ та їхніми характеристиками, розглянути економічні моделі аналізу суспільних благ, дослідити роль держави у забезпеченні суспільних благ, проаналізувати фінансування та механізми розподілу суспільних благ, визначити проблеми та шляхи підвищення ефективності виробництва суспільних благ.

4. Результати навчання (компетентності)

Загальні компетентності:

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК9. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.

ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК14. Здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань, виявляти ініціативу та підприємливість.

Фахові компетентності:

СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

СК14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

Програмні результати навчання:

ПРН 5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

ПРН 9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

ПРН 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН 22. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.

5. Структура освітнього компонента

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бал
Змістовий модуль 1: Теоретичні основи економіки суспільних благ						
Тема 1. Суспільні блага: сутність, ознаки, класифікація	15	2	2	10	1	O(5), БО, T(2),, P(3) 10
Тема 2. Економічна природа суспільних благ та ринкові провали	15	2	2	10	1	O(5) , БО, T(5) , P РМГ, 10
Тема 3. Проблема “безбілетника” та роль держави у виробництві суспільних благ	17	2	4	10	1	O(5), БО, T(2),, P(3) 10
Тема 4. Моделі фінансування суспільних благ	15	2	2	10	1	O(5) , БО, T(5) , P РМГ, 10
Тема 5. Економічна теорія суспільного вибору	9	4	2	2	1	O(5), БО, T(2),, P(3) 10
Разом за модулем 1	71	12	12	42	5	50
Змістовий модуль 2: Державна політика та забезпечення суспільних благ						
Тема 6. Державні витрати та їхній вплив на економіку суспільних благ	15	2	2	10	1	O(5), БО, T(2),, P(3) 10
Тема 7. Фінансування освіти, медицини та екологічних програм як суспільних благ	17	2	4	10	1	O(5) , БО, T(5) , P РМГ, 10
Тема 8. Децентралізація та місцеві бюджети у забезпеченні суспільних благ	19	4	4	10	1	O(5) , БО, T(5) , P РМГ, 10
Тема 9. Проблеми ефективного розподілу суспільних благ	17	2	4	10	1	O(5), БО, T(2),, P(3) 10
Тема 10. Сучасні тенденції та виклики у сфері суспільних благ	11	2	4	4	1	O(5), БО, T(2),, P(3) 10
Разом за модулем 2	79	12	18	44	5	50
Види підсумкових робіт						Бал
Залік						100

Всього годин / Балів	150	24	30	86	10	100
----------------------	-----	----	----	----	----	-----

Форми контролю: бліц-опитування (БО), опитування (О), тести (Т), розв'язування задач (РЗ), робота в малих групах (РМГ), ситуаційні завдання (СЗ)

6. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота з освітнього компонента «Економіка суспільних благ» передбачає: підготовку до практичних занять відповідно до плану та графіку виконання завдань; оформлення результатів практичних завдань, до усіх видів контролю, зокрема написання поточних контрольних робіт та оцінювання рівня та вчасності виконання Завдання самостійної роботи здобувачів вважаються виконаними, якщо вони: здані у визначені терміни; повністю виконані; не мають логічних і розрахункових помилок. Прийом і консультування щодо виконання завдань самостійної роботи здобувачів проводяться викладачем згідно встановленого графіку.

Питання та завдання для самостійної роботи визначені відповідними темами освітнього компонента.

IV. Політика освітнього компонента

Політика щодо відвідувань занять: відвідування занять є обов'язковим. Здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених силабусом. Пропущені заняття потрібно відпрацьовувати у визначений час згідно затвердженого графіка.

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, участь у наукових заходах тощо) навчання в цей період може відбуватися в онлайн формі або за індивідуальним планом за погодженням із викладачем.

Здобувач освіти повинен старанно виконувати завдання, брати активну участь в освітньому процесі.

Політика щодо академічної доброчесності: окреслюється Положенням про систему запобігання та виявлення академічного плагіату в науковій та навчальній діяльності здобувачів вищої освіти, докторантів, науково-педагогічних і наукових працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки (<http://surl.li/rnhvxb>) та Кодексом академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки (<http://surl.li/aagxg>).

Політика щодо дедлайнів і перескладання: у випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацьовувати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

Політика щодо додаткових (бонусних) балів: здобувачам освіти можуть бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю (максимум 15 балів) за такі види робіт: опубліковану наукову статтю у фахових виданнях України чи рецензованих закордонних журналах – 10 балів; публікацію тез із виступом на конференції – 5 балів, без виступу – 3 бали за умови, що тематика публікацій відповідає змісту тем освітнього компонента; підготовку та участь у всеукраїнському етапі предметних олімпіад, всеукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт – 7 балів; перемогу у всеукраїнському етапі предметних олімпіад, всеукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт – 15 балів; подачу проектних заявок на участь у студентських програмах обміну, стипендійних програмах, літніх і зимових школах тощо – 7 балів.

V. Підсумковий контроль

Порядок організації поточного та підсумкового контролю знань здобувачів освіти регламентується Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки (<http://surl.li/ukitbu>).

Підсумковий семестровий контроль у вигляді заліку передбачає оцінку засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу на підставі результатів виконання ним усіх видів запланованої навчальної роботи впродовж семестру та враховує бали поточного (100 балів) Підсумкова семестрова оцінка виставляється без складання заліку, якщо здобувач освіти успішно виконав усі завдання, передбачені силабусом освітнього компоненту, і набрав при цьому 60 балів і більше. Така оцінка виставляється у день проведення заліку У дату складання заліку викладач записує у

відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

Якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості – 100.

Семестровий залік виставляється здобувачам освіти на підставі результатів виконання усіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру за 100-бальною шкалою.

Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком освітнього процесу.

Питання на залік

1. Поняття суспільних благ та їхні особливості
2. Відмінності між приватними та суспільними благами
3. Чисті та змішані суспільні блага
4. Функції держави у виробництві суспільних благ
5. Теорія ринкових провалів
6. Проблема безбілетника
7. Ефективність та справедливість у розподілі суспільних благ
8. Види державного фінансування суспільних благ
9. Бюджетний механізм фінансування суспільних благ
10. Податкова система та її вплив на суспільні блага
11. Державний борг і фінансування суспільних благ
12. Державний сектор економіки та його функції
13. Роль місцевого самоврядування у забезпеченні суспільних благ
14. Державне та приватне партнерство у сфері суспільних благ
15. Приватизація суспільних благ
16. Субсидії та дотації у фінансуванні суспільних благ
17. Суспільні блага та зовнішні ефекти
18. Теорія суспільного вибору
19. Голосування та суспільні блага
20. Децентралізація та її вплив на забезпечення суспільних благ
21. Економічні моделі забезпечення суспільних благ
22. Вимірювання ефективності суспільних благ
23. Проблеми монополізації у сфері суспільних благ
24. Інновації у виробництві суспільних благ
25. Державний контроль за виробництвом суспільних благ
26. Економіка охорони здоров'я як суспільного блага
27. Освіта як суспільне благо
28. Екологічні суспільні блага
29. Інфраструктурні проекти та суспільні блага
30. Економіка національної безпеки
31. Соціальна політика та її вплив на суспільні блага
32. Державне регулювання ринків суспільних благ
33. Альтернативні методи фінансування суспільних благ
34. Оцінка потреб у суспільних благах
35. Міжнародний досвід забезпечення суспільних благ
36. Державні програми забезпечення суспільних благ
37. Тіньова економіка та суспільні блага
38. Корупція та її вплив на фінансування суспільних благ
39. Теорія суспільного договору
40. Суспільні блага в умовах глобалізації
41. Економіка цифрових суспільних благ
42. Фінансова стійкість держави та суспільні блага
43. Взаємозв'язок економічного зростання та суспільних благ

44. Економічна політика уряду щодо суспільних благ
45. Оцінка ефективності державних витрат
46. Методи економічного аналізу суспільних благ
47. Проблеми управління суспільними благами
48. Державні інвестиції в суспільні блага
49. Соціальна нерівність та доступ до суспільних благ
50. Перспективи розвитку економіки суспільних благ

VI. Шкала оцінювання

Оцінювання результатів складання підсумкового контролю у вигляді заліку здійснюється у порядку, передбаченому прийнятою в Університеті системою контролю знань за 100-бальною шкалою з переведенням у лінгвістичну оцінку.

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 - 81	
67 -74	
60 - 66	
1 – 59	Незараховано (необхідне перескладання)

Критерії оцінювання результатів навчання:

60-100 балів (зараховано): здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбачені силабусом, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; при виконанні завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.

1-59 балів (незараховано): здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, теоретичний зміст курсу не освоєний, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених силабусом завдань не виконано або містять грубі помилки.

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Піндайк Р., Рубінфельд Д. Мікроекономіка. К.: Видавництво "Наука", 2021. 784 с.
2. Баумоль В. Дж. Суспільні блага і державне регулювання. Львів, 2018. 412 с.
3. Стельмах Г. М. Державне регулювання економіки: навчальний посібник. К. Видавничий дім "Києво-Могилянська академія", 2020. 512 с.
4. Піндайк Р., Рубінфельд Д. Мікроекономіка. Київ: Видавництво «Наука», 2021. 784 с.
5. Стельмах Г. М. Державне регулювання економіки: навчальний посібник. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2020. 512 с.
6. Базилевич В.Д. Світова економіка та міжнародні економічні відносини. К Знання, 2022.
7. Самуельсон П. А., Нордгаус В. Д. Економіка. Київ: Основи, 2020. 832 с.
8. Пурська І. Основи економіки: навчально-методичний посібник. Львів. 2020. 90 с.

Додаткова

1. Міністерство фінансів України. Бюджетний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Мусіяка В. Л. Суспільні блага в системі державних фінансів // Фінанси України. 2021. № 3. С. 45-57.
3. Samuelson P. A. The Pure Theory of Public Expenditure // Review of Economics and Statistics. 1954. Vol. 36, No. 4. P. 387-389.
4. Buchanan J. M. Public Finance in Democratic Process. University of North Carolina Press,

1967. 356 р.

5. Кривошеєва С. В., Клименко І. С. Форми фінансування суспільних благ як дієвий механізм розподілу і перерозподілу ресурсів // Економіка та суспільство. 2019. № 1(23). С. 32-38.
6. Економіка та суспільство: збірник наукових праць. Випуск № 21, 2020.

Інтернет-ресурси

1. Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Нормативно-правова база України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>
3. Державний служба статистики URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Інформаційні ресурси у цифровому репозиторії бібліотеки ВНУ імені Лесі Українки. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua>
5. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>.